

CONFRONTATIE

De rubriek *Confrontatie* brengt een uitdagende mening naar voren. De uitdaging geldt de lezer: u mag reageren. Onderschrijft u de gepresenteerde visie of wilt u juist de polemiek aangaan, formuleer uw mening dan scherp en bondig in maximaal 500 woorden. Stuur uw reactie binnen twee weken na verschijnen van het betreffende nummer naar *Noorderbreedte*. De redactie houdt zich het recht voor te lange reacties in te korten.

Grijpskerk (3)

Noord-Nederland Ogoniland?

Sinds de beroering over haar plannen met de Brent Spar en over haar optreden in Nigeria heeft Shell beterschap beloofd. Zij zal meer aandacht schenken aan milieuhygiënische en maatschappelijke consequenties van haar activiteiten en zal zich meer aantrekken van kritiek en bezwaren. Met deze belijdenis heeft het bedrijf veel publiciteit bereikt die zij als winst heeft kunnen boeken. In de schaduw van de campagne die hiervoor is gevoerd, laat de moeder haar dochter echter op de oude wijze voortknoeien (zoals bekend is de NAM, de onderneming die verantwoordelijk is voor de aanleg van de gasopslagen van Grijpskerk en Langelo, voor 50% eigendom van Shell). In het gedrag van de NAM bij deze projecten is heel weinig te bespeuren van het met veel tamtam gepresenteerde zogenaamde nieuwe bewustzijn. Evenmin maken de verantwoordelijke autoriteiten veel werk van het afdwingen van noodzakelijke maatregelen. Het lijkt Nigeria wel. Twee voorbeelden uit de gang van zaken bij de gasopslag van Langelo kunnen deze opmerkingen verduidelijken. Hoopvol veronderstelt Foorthuis dat '*de identiteit van het gebied rond de nieuwe complexen*' kan worden versterkt. Kan misschien, maar zal zeker niet. De NAM doet juist haar best om de 'confrontatie' met de omgeving aan te gaan. Daar waar de grootste visuele invloed zich doet gelden, wil zij niets weten van beplanting of andere vormen van 'wegwerken' van de installaties. Ook met het extra geld dat minister De Boer voor camouflerende beplanting had toegezegd, mag de locatie niet uit het zicht verdwijnen. De landschapsarchitect van de NAM

heeft in de schoonheidscommissie van de provincie Drenthe dan ook gezegd dat het project een visitekaartje van de NAM moet zijn. Dat stop je liefst niet in je binnenzak, maar laat je juist zoveel mogelijk aan anderen zien.

Tijdens het Kamerdebat over 'Langelo' op 13 december 1994 werden vage toezeggingen gedaan over meer openbaarheid van de *Plannen van Gasafzet* en over een regeling voor de ondergrondse activiteiten in Nederland. Nooit meer wat van gehoord (een losse flodder van minister Wijers of werd hij teruggefloten door Shell?).

Foorthuis vraagt zich af waarom in het Noorden geen discussie over vormgeving en compensatieregelingen plaatsvindt. Daar hoort nog een vraag aan vooraf te gaan: die naar het nut en de noodzaak van dergelijke projecten. In het geval van Langelo is steeds weer het 'koude-voetenverhaal' uit de la getrokken, terwijl het bij het lanceren van de plannen al duidelijk was (en steeds meer blijkt) dat het om voorraadvorming voor de export gaat. De discussie moet in de eerste plaats gaan over de vraag of wij ons landschap daarvoor naar de verdommenis laten helpen. Het antwoord op deze vragen lijkt niet zo moeilijk: zolang we met kortneuzige bestuurders zitten opgescheept, zal er weinig verbetering komen. Voor gemeentebesturen is zo'n gasopslag immers financieel aantrekkelijk (een zwembad voor Norg en andere meevallers), voor het Rijk zijn de baten van de export belangrijk. Wie praat dan nog over natuur, landschap, schoonheid?

Voor het realiseren van de gasopslag van Langelo moesten allerlei beschermende bepalingen, zowel op

provinciaal als op landelijk niveau, aan de kant worden geschoven. In dat opzicht heeft de opmerking van Foorthuis dat Grijpskerk en Langelo pas het begin zijn, een omineuze waarde. Tenzij Shell, c.q. NAM laat zien dat het haar werkelijk ernst is met de maatschappelijke verantwoordelijkheid. Tot nu toe ging het om het paaien van groepen van de bevolking met spiegeltjes en kraaltjes - computers voor de school, geld voor buurthuis en motorsportvereniging - een variant op de behandeling van Afrikaanse wilden uit vroeger tijden. Ogoniland is kortom dichterbij dan u denkt.

Henk van Zon, bewoner van het beekdal bij Langelo

Echte compensatie

In de rubriek *Confrontatie* over gasopslag Langelo en Grijpskerk pleit Foorthuis voor een maatschappelijke vormgevingsdiscussie en voor een compensatieregeling. Het eerste voorstel spreekt mij niet aan, het tweede wel. Maatschappelijke debatten over ontwerp en vormgeving leiden zelden tot een bevredigend resultaat. Een discussie over uitgangspunten en randvoorwaarden kan soms zinvol zijn, maar idee en ontwerp behoort tot het domein van de specialist. Een brede lekdiscussie leidt maar al te vaak tot een 'rietdavisie' en zelden tot een originele benadering. Ontwerp en vormgeving van een grootschalig industrielandchap in een kwetsbaar gebied is daarom een zaak van de beste vakspecialisten die moeten worden aangezocht en gestuurd door een kleine groep van opdrachtgevers en bestuurders. Het compensatiebeginsel heeft bij de presentatie van het rapport Langman weer een actuele lading gekregen. Het is overigens vermakelijk hoe NAM-voorlichter Duut de discussie over dit onderwerp omzeilt. De door Foorthuis geopperde regeling slaat natuurlijk niet op een goed overleg met omwonenden

